

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК
на освітньо-наукову програму
«Селекція і насінництво сільськогосподарських культур»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 201 Агрономія

Освітньо-наукова програма «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» Селекційно-генетичного інституту – Національного центру насіннєзнавства та сортовивчення з підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спрямована на підготовку кадрів вищої кваліфікації через аспірантуру інституту і орієнтує на розширення та поглиблення теоретичного базису та оволодіння практичним інструментарієм наукових досліджень з агрономії, зокрема, селекції та насінництва сільськогосподарських культур.

Програма складається з двох складових – освітньої та наукової.

Освітня частина програми представлена дисциплінами загального і професійного спрямування, які, у свою чергу, відносяться до обов'язкових або вибіркових. Кожна з дисциплін вимірюється кредитами ЄКТС. Загальний обсяг програми становить 45 кредитів ЄКТС і розподіляється наступним чином: обов'язкових дисциплін – 33 кредити ЄКТС, дисциплін вільного вибору здобувачів – 12 кредитів ЄКТС.

У результаті реалізації освітньої складової здобувач отримує певні загальні та фахові компетентності. Зміст програми структурований, освітні компоненти логічно пов'язані між собою і складаються в єдину систему; роль кожного з них визначена для досягнення програмних результатів навчання. Програмні компетентності та результати навчання відповідають стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня доктора філософії зі спеціальності 201 Агрономія, галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 29 грудня 2021 р. № 1458.

Наукова складова передбачає виконання власних наукових досліджень здобувача за темою дисертації під керівництвом одного (або двох) наукових керівників. Ця складова не вимірюється кредитами ЄКТС, вона оформлюється окремо у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є складовою частиною навчального плану, який, у свою чергу, є відображенням цілі й завдань програми. Результатом виконання наукової складової програми є написання, оформлення згідно встановлених вимог і своєчасний захист дисертаційної роботи.

Після освоєння програми здобувачі зможуть працювати у різних сферах аграрного сектору (наукових установах, навчальних закладах, агрофірмах усіх форм власності тощо).

Для реалізації програми Селекційно-генетичний інститут має всі можливості: досвідчені науково-педагогічні кадри, які відомі в Україні й за кордоном як видатні селекціонери, генетики, спеціалісти в області насінництва і насіннєзнавства; достатню матеріально-технічну базу для проведення польових і лабораторних досліджень; значний бібліотечний фонд; вільний доступ до електронних інформаційних джерел тощо.

Таким чином, є всі підстави вважати, що представлена освітньо-наукова програма «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» може бути рекомендована до провадження як така, що відповідає кваліфікаційним вимогам підготовки докторів філософії зі спеціальності 201 Агрономія.

Рецензент:

Доцент кафедри біології та екології

Прикарпатського національного

університету ім. Василя Стефаника, к.б.н., доцент

Олександра Волчовська-Козак

М.П.

Підпис: *Олександра Волчовська-Козак*
Начальник відділу кадрів
Державного наукового закладу
Прикарпатського національного університету
ім. Василя Стефаника
код 02102266

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-наукову програму третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктор філософії зі спеціальності 201 Агрономія Селекційно-генетичного інституту – Національного центру насіннєзнавства та сортовивчення на 2022 рік

В умовах продовольчої кризи, яка може бути спричинена війною в Україні, й розтягнутись на роки, створення сортів і гібридів с.-г. культур з високим потенціалом продуктивності є дуже актуальним. Аграрній галузі необхідні спеціалісти, спроможні створювати інноваційні сорти і кваліфіковано вести їх насінництво. Саме таких фахівців готують у Селекційно-генетичному інституті – спеціалізованій науково-дослідній установі з селекції, генетики і насінництва сільськогосподарських культур, на базі освітньо-наукової програми (ОНП) «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» зі спеціальності 201 Агрономія.

Загальний обсяг ОНП становить 45 кредитів ЄКТС, співвідношення обсягу обов'язкових дисциплін (33 кредити ЄКТС) до обсягу вибірових дисциплін (12 кредитів ЄКТС) становить 73% і 27%, що відповідає вимогам Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Основні положення ОНП, компетентності та програмні результати відповідають вимогам стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня доктора філософії зі спеціальності 201 Агрономія, галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 29 грудня 2021 р. № 1458.

Структурно-логічна схема ОНП чітка і зрозуміла. Складається з дисциплін обов'язкового вивчення та дисциплін вільного вибору здобувача. У свою чергу обов'язкові дисципліни поділяються на загальні та спеціальні. Вибіркові дисципліни – виключно спеціальні; присутня також педагогічна практика.

У результаті вивчення загальних програмних дисциплін аспірант оволодіє наступними знаннями і навичками:

- з філософії науки – вміння осмислення та викладу основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення;

- з іноземної мови в науково-освітній діяльності – розуміння іноземної мови, вміння та навички використовувати її для представлення наукових результатів в усній та письмовій формах для розширення спілкування з іншомовними фахівцями;

- з методології, організації та технології наукових досліджень – вміння та навички відслідковувати найновіші досягнення у агрономічній науці та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери його наукових інтересів; розуміння наукових статей у сфері обраної спеціальності; знання та розуміння методів наукових досліджень, вміння та навички використовувати їх на рівні доктора філософії; знання та розуміння змісту і порядку розрахунку основних кількісних наукометричних показників ефективності наукової діяльності; вміння та навички аналізувати інформаційні джерела, виявляти протиріччя і не вирішені проблеми, формулювати робочі гіпотези; вміння та навички формувати структуру дисертаційного дослідження та рубрикацію його змістовного наповнення, а також представляти власні результати на розгляд колег;

- інноваційних технологій у педагогіці вищої школи – вміння та навички організації та керування навчально-пізнавальною діяльністю студентів, формування у студентів критичного мислення. вміння та навички цілеспрямовано генерувати нові нестандартні ідеї з використанням інтелектуальних інструментів і механізмів самореалізації. вміння та навички визначати інноваційні педагогічні технології, володіти їх змістом і методикою використання їх у професійній діяльності;

- управління науковими проєктами (нова дисципліна) – вміння та навички провадити проєктний менеджмент, подання заявок на отримання грантів на виконання наукового проєкту, звітування за результатами проєкту та представлення результатів замовнику й широкому загалу; здатність виявляти прогресивні ідеї закордонного досвіду функціонування професійної освіти та визначати на цій основі можливі напрями впровадження цих ідей у вітчизняну систему професійної освіти, здатність до аналізу освітніх інновацій та інноваційного педагогічного досвіду, генерування власних інноваційних ідей та створення на їх основі тих чи інших новацій в освітньому процесі; готовність до постійного саморозвитку та самовдосконалення, можливість розширити свій науковий світогляд.

У результаті вивчення спеціальних програмних дисциплін аспірант оволодіє наступними знаннями і навичками:

- знання генетичних основ селекції і вміння використовувати генетичні поняття, закони і закономірності в селекції та насінництві сільськогосподарських культур; знання природи генетичного контролю, успадкування та мінливості окремих ознак і властивостей та вміння здійснювати планування (підбір компонентів для гібридизації), схеми та методи схрещування, використання біотехнологічних прийомів створення і управління мінливістю та спадковістю; знання біологічного циклу розвитку основних хвороб с.-г. культур та вміння створювати інфекційні фони, оцінювати та добирати генотипи, стійкі до фітопатологічних чинників; знання сучасних методів дослідження біохімічного складу рослинних організмів; вміння використовувати біоінформатичні методи для дослідження біохімічних процесів рослинного організму.; знання суті біотехнологічних та молекулярно-генетичних методів і прийомів; знання методів, прийомів і схем первинного насінництва різних с.-г. культур. вміння диференційовано вибирати найбільш ефективні технології і схеми ведення первинного насінництва; знання вимог міжнародних організацій UPOV, ISTA, OESD до насінництва самозапильних і перехреснозапильних культур, стандартів на насіння різних культур і репродукцій.

Матеріально-технічна база та кадровий склад викладачів, задіяних у реалізації ОНП, є достатніми для проведення навчання на високому методичному рівні.

Навчальний план відповідає запланованим завданням.

Структурні компоненти ОНП постійно доповнюються, оновлюється зміст освітніх компонентів.

Повна реалізація ОНП передбачає паралельно з освітньою виконання наукової складової. Успішним закінченням аспірантської підготовки є захист дисертації.

У цілому, вважаю, що ОНП «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» може бути рекомендованою для підготовки докторів філософії зі спеціальності 201 Агрономія (спеціалізація – селекція і насінництво).

Заступник директора з наукової роботи
ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства
ім. В.Є. Таїрова», доктор с.-г. наук

Ніна МУЛЮКІНА

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

на освітньо-наукову програму підготовки докторів філософії
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в галузі знань
20 Аграрні науки та продовольство зі спеціальності 201 Агрономія
«Селекція і насінництво сільськогосподарських культур»

Метою ОНП «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» Селекційно-генетичного інституту – Національного центру насіннєзнавства та сортовивчення є підготовка фахівців, здатних розв'язувати комплексні проблеми агрономії (зокрема, селекції і насінництва), що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.

Програма передбачає 45 кредитів ЄКТС, з яких 24 кредити ЄКТС відведено для вивчення дисциплін загального спрямування: «Філософія науки», «Іноземна мова у науково-освітній діяльності (англійська)», «Методологія, організація і технологія наукових досліджень», «Інноваційні технології в педагогіці вищої школи», «Управління науковими проєктами», що передбачають набуття аспірантом мовних компетенцій, загальнонаукових (філософських) компетенцій, універсальних навичок дослідника. 18 кредитів ЄКТС передбачено на дисципліні професійної підготовки, з них обов'язкова «Теоретичні основи селекції та насінництва сільськогосподарських культур» (6 кредитів), 12 кредитів ЄКТС – для вибіркових дисциплін. Ще 3 кредити ЄКТС відведено на педагогічну практику аспірантів.

Система оцінювання знань за дисциплінами ОНП складається з поточного та підсумкового контролю за 100-бальною шкалою.

Наукова складова ОНП передбачає здійснення власних наукових досліджень під керівництвом одного або двох наукових керівників з відповідним оформленням одержаних результатів у вигляді дисертації. Ця складова програми не вимірюється кредитами ЄКТС, а оформляється окремо у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є складовою частиною навчального плану.

Оцінювання наукової діяльності аспірантів (здобувачів) здійснюється на основі кількісних та якісних показників, що характеризують підготовку наукових праць, участь у конференціях, підготовку окремих частин дисертації відповідно до затвердженого індивідуального плану наукової роботи аспіранта (здобувача). Звіти аспірантів (здобувачів), за результатами виконання індивідуального плану, двічі на рік затверджуються на засіданні наукових підрозділів, за якими вони закріплені, та вченій раді інституту з рекомендацією продовження (або припинення) навчання в аспірантурі.

Програмні компетентності та результати навчання за ОНП відповідають Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня доктора філософії зі спеціальності 201 Агрономія, галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 29 грудня 2021 р. № 1458.

У результаті засвоєння ОНП здобувачі набувають:

- інтегральну компетентність – здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері агрономії, зокрема, селекції і насінництві, застосовувати методологію наукової і педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичні і практичне значення;

- загальні компетентності – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; розробляти проєкти і управляти ними, працювати в міжнародному контексті, розв'язувати комплексні проблеми агрономії на основі системного наукового та загального культурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності;

- спеціальні компетентності – здатність продукувати і обґрунтовувати нові перспективні ідеї, гіпотези, стратегії, виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання з агрономії (зокрема, селекції та насінництва), дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з сільськогосподарських наук та суміжних галузей; комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної агрономічної науки, досягнень селекційно-генетичних досліджень та суміжних наук; комплексність у виявленні, постановці та вирішенні наукових задач та проблем у галузі сільського господарства з селекційного удосконалення сільськогосподарських культур та виробництва високоякісного насіння тощо.

Стандартні програмні результати ОНП доповнені у відповідності до спеціалізації «селекція і насінництво» і спрямовані на застосування передових концептуальних та методологічних знань з агрономії (селекції і насінництва) та суміжних галузей, а також отримання дослідницьких вмінь для планування й проведення актуальних прикладних наукових досліджень.

Програмними результатами наукової роботи є:

- підготовка та публікація наукових статей (кількість яких передбачена відповідними нормативно-правовими актами), монографій, науково-методичних рекомендацій, тез доповідей;
- участь у виконанні бюджетних науково-дослідних робіт;
- участь з доповідями на конференціях, семінарах, форумах;
- впровадження результатів дослідження у виробництво та навчальний процес;
- підготовка і публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради.

Наукові працівники, задіяні у підготовці здобувачів вищої освіти, є висококваліфікованими штатними співробітниками інституту, які володіють методологією наукових досліджень, мають значний досвід наукової, науково-педагогічної та управлінської роботи, мають ступінь доктора або кандидата наук, вчені звання. За необхідності залучаються висококваліфіковані фахівці та консультанти інших закладів (викладачі філософії, іноземної мови, педагогіки).

Для реалізації ОНП використовуються земельні ресурси інституту, навчальні, лабораторні приміщення, які повною мірою задовольняють потреби аспірантських досліджень.

Інформаційне забезпечення базується на використанні бібліотечного фонду інституту та інтернет-ресурсів.

Слід відмітити, що ОНП регулярно переглядається, в результаті чого додаються нові дисципліни, оновлюються освітні компоненти. Так, у 2022 році додано обов'язкову дисципліну загального спрямування «Управління науковими проєктами».

Вважаємо за доцільне позитивно оцінити ОНП Селекційно-генетичного інституту – Національного центру насіннєзнавства та сортовивчення «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» зі спеціальності 201 Агрономія та рекомендувати до провадження.

Завідувач лабораторії селекції та фізіології пшениці
Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН,
доктор с.-г. наук, старший науковий співробітник

Олег ЛЕОНОВ

Підпис Олега Леонова засвідчую.

Вчений секретар

Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН

Наталія ВАСЬКО

М.П.

РЕЦЕНЗІЯ-ВІДГУК

**на освітньо-наукову програму
«Селекція і насінництво сільськогосподарських культур»
Селекційно-генетичного інституту – Національного центру насіннізнавства та
сортовивчення третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти галузі знань 20 Аграрні
науки та продовольство за спеціальністю 201 Агрономія**

Економічна стабільність України напряму залежить від розвитку аграрної галузі. У зв'язку з глобальним приростом населення, світовою продовольчою кризою, планомірне збільшення продуктивності рослин є нагальною потребою, яку неможливо вирішити тільки шляхом збільшення посівних площ чи інтенсифікацією виробництва. Створення нових високопродуктивних сортів рослин, адаптованих до абіотичних і біотичних чинників середовища, є невід'ємною та фундаментальною частиною планомірного збільшення продуктивності і забезпечення країною достатньою кількістю харчування. Імпорт високопродуктивних сортів із зарубіжних країн не може вирішити це питання, так як зарубіжні сорти не адаптовані до специфічних умов вирощування і клімату України. Таким чином, програма «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» є вкрай важливою і існує наявна потреба в висококваліфікованих фахівців в цій галузі.

Селекційно-генетичного інституту – Національний центр насіннізнавства та сортовивчення є однією з провідних установ в Україні в галузі селекції та насінництва польових культур, в якому крім міцної теоретичної бази, накопичено багаторічний практичний досвід, та має велику кількість висококваліфікованих фахівців. Завдяки провадженню освітньо-наукової програми «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур» за спеціальністю 201 Агрономія, аспіранти отримують не тільки необхідні теоретичні знання, а також специфічний практичний досвід у Селекційно-генетичному інституті – Національному центрі насіннізнавства та сортовивчення.

Освітньо-наукова програма має логічну та науково обґрунтовану структуру. Вона складається із загальних та фахових дисциплін, обов'язкових для вивчення, та дисциплін з вільним вибором, які аспіранти можуть самі обирати орієнтуючись на специфіку дисертаційної роботи.

Грунтуючись на власному досвіді підготовки в аспірантурі інституту, можу стверджувати, що після проходження програми, аспіранти отримують загальні теоретичні знання відносно генетичних основ селекції, і загальної селекції, селекційних схем та методів добору, вміння впроваджувати, та модифікувати існуючі схеми і прийоми в залежності від поставлених задач. Отримують необхідний теоретичний та практичний рівень підготовки для здійснення селекційної та наукової діяльності як в Україні так і в зарубіжних країнах.

Вважаю, що освітньо-наукова програма «Селекція і насінництво сільськогосподарських культур», яка реалізується в Селекційно-генетичному інституті – Національному центрі насіннізнавства та сортовивчення, відповідає вимогам стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня доктора філософії зі спеціальності 201 Агрономія (спеціалізація – селекція і насінництво).

Рецензент:

**кандидат с.-г. наук, науковий співробітник
відділу селекції зернових культур,
Литовського центру аграрних і лісових наук
Інституту сільського господарства**

Литов

А. Гораш

08.04.2022